LAUSUNTO

19.5.2022

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
stv@eduskunta.fi

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSEKSI (48/2022 vp) EDUSKUNNALLE LAIKSI KULUTTAJASUOJALAIN MUUTTAMISESTA

Hallituksen esityksessä (48/2022 vp)esitetään kuluttajasuojalakiin lisättäväksi uusi 9 a luku henkilöön kohdistuvista palveluista. Henkilöön kohdistetuilla palveluilla tarkoitetaan ehdotetussa laissa terveys- ja sosiaalipalveluja, varhaiskasvatus- ja koulutuspalveluja, ulkonäköön kohdistuvia palveluja, liikunta- ja muita hyvinvointipalveluja, elämyspalveluja ja vapaa-ajan kursseja, juhla- ja ravintolapalveluja sekä taksiliikenteen palveluja.

Yleisesti voidaan todeta, että on perusteltua laajentaa kuluttajansuojalakia koskemaan myös henkilöön kohdistuvia palveluja. On selkeämpää, että palveluista otetaan oma luku lakiin kuin että sovelletaan esineisiin kohdistuvia palveluita koskevaa sääntelyä soveltuvin osin. Lakitekstistä tulee suoraan käydä ilmi sen soveltamisala. Erityisesti tämä on perusteltua, koska kyseessä on nimenomaan kuluttajien suojaksi säädetty laki, josta kuluttajat hakevat tietoa omista oikeuksistaan.

Useat näistä henkilöön kohdistuvista palveluista ovat sellaisia, joita tarjoaa yksityisten elinkeinonharjoittajien lisäksi myös julkinen sektori. Alun perin lakihankkeessa on ollut tarkoituksena ulottaa kuluttajasuojalain säätely koskemaan myös julkisen sektorin tuottamia henkilöön kohdistuvia palveluja. Lakia valmistelleen työryhmän mietinnöstä annettujen lausuntojen perusteella päätettiin, että julkisyhteisöjen järjestämien palveluiden osalta on valmistelua tarkoituksenmukaista jatkaa eri yhteydessä. Asiakkaan oikeutta saada hyvitystä asiakasmaksusta virhetapauksissa on perusteltua tarkastella asiakasmaksulainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä ja julkisyhteisön korvausvastuuseen liittyviä kysymyksiä julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön yhteydessä.

Vantaan kaupunki
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Asematie 7
01300 Vantaa
Etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi

Puhelin 09 839 11

Lakiesitys koskee edelleen julkisyhteisöjä, mikäli nämä tuottavat kyseisiä palveluja elinkeinonharjoittajina. Koska kuntalain kilpailuneutraliteettisäännösten nojalla kuntien tulisi yhtiöittää toimintansa siltä osin kuin kyse on kilpailutilanteessa markkinoilla tuotettavista palveluista, koskee lakiesitys erittäin vähäistä määrää kuntien tuottamista henkilöön kohdistuvista palveluista. Julkisyhteisön tarjoamat lakisääteiset palvelut, kuten koulutus, terveydenhoito sekä lasten päivähoito ja muut vastaavat palvelut, joita ei harjoiteta kaupallisten periaatteiden pohjalta, jäävät kuluttajasuojalainsäädännön ulkopuolelle.

Poikkeuksen tästä muodostava kuntien järjestämät sosiaali-, terveys- ja varhaiskasvatuspalvelut, joissa palvelu tuotetaan kunnan antamalla palvelusetelillä. Vaikka palvelusetelillä tuotetussa palvelussa kyse on julkisyhteisön järjestämästä, pääosin verovaroin tarjottavasta palvelusta, sopimussuhde palvelun tuottamisessa syntyy nimenomaisesti palvelun tuottajan ja asiakkaan välille eikä palvelun tuottajan ja julkisyhteisön välille. Palvelusetelillä ostetun palvelun osalta on hyvin tavallista, että asiakas ostaa palvelusetelillä maksetun palvelun osan lisäksi myös muuta itse rahoittamaansa palvelua.

Vantaan kaupunki katsoo, että on perusteltua ulottaa kuluttajasuojalainsäädäntö koskemaan myös palvelusetelillä ostettua verorahoin rahoitettua palvelua sekä julkisyhteisön kilpailuneutraliteettisäännöksen poikkeuksien nojalla tuottamia kaupallisten periaatteiden pohjalta tuottamia palveluja.

Palvelusetelillä ostetussa palvelussa julkisyhteisön ja palveluntuottajan välillä ei ole samanlaista palvelun sisältöä koskevaa sopimusta kuin on hankintakilpailun nojalla ostetussa palvelussa. Julkisyhteisö yleensä vain asettaa tietyt kriteerit elinkeinonharjoittajille, joiden tuottamia palveluja, voidaan palvelusetelillä ostaa. Julkisyhteisön ja palvelun tuottajan välillä ei kuitenkaan ole sopimussuhdetta. Asiakkaan ja palveluntuottajan välinen suhde muistuttaa näissä tilanteissä enemmän tavallista asiakkaan ja elinkeinonharjoittajan välistä suhdetta.

Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuuta koskevassa lainsäädäntöhankkeessa tullaan todennäköisesti säätämään siitä, mikä on julkisyhteisön mahdollinen korvausvastuu palvelusetelillä ostetun palvelun virhetilanteiden yhteydessä.

Vantaan kaupungin näkemys on, että palvelusetelillä ostetun palvelun yhteydessä vastuu virheistä ja viivästyksistä tulee olla nimenomaisesti palvelun tuottajalle eikä julkisyhteisöllä, koska julkisyhteisöllä ei ole näissä tilanteissa samanlaisia mahdollisuuksia valvoa ja ohjata palveluntuotantoa kuin sen itse tuottaessa palveluja tai sen ostaessa palveluja hankintakilpailujen nojalla.

Vantaan kaupunki
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Asematie 7
01300 Vantaa
Etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi

Puhelin 09 839 11

Vantaan kaupunki pitää myös perusteltuna lainvalmistelussa tehtyä ratkaisua, että kuluttajasuojalain ulkopuolelle jätetään edelleenkin julkisesti järjestetyt palvelut, koska julkisissa palveluissa kyse on lähtökohtaisesti perustuslain ja erityislainsäädäntöön perustuvien asiakkaan oikeuksien toteuttamisesta ja julkisella palvelunjärjestäjällä on merkittävästi yksityisen palveluntuottajasta poikkeavat vastuut ja velvollisuudet. Oikeuksien toteutumista julkisissa palveluissa turvataan varsin kattavalla valvontajärjestelmällä ja useilla yksilöllisillä hallinto-oikeudellisilla oikeussuojakeinoilla.

Niissä harvinaisissa tilanteissa, joissa julkisyhteisö tarjoaa elinkeinonharjoittajana henkilöön kohdistuvia palveluita kuluttajille, on perusteltua, että julkisyhteisöä koskee sama sääntely kuin muitakin elinkeinonharjoittajia. Kuntalain nojalla kunta voi tarjota palveluja kilpailuilla markkinoilla, jos toiminta on vähäistä tai kunta tuottaa palveluja kunnan tai kunnan tytäryhteisön palveluksessa oleville henkilöille palvelusuhteen perusteella.

Sari-Anna Pennanen
kaupunginlakimies

Vantaan kaupunki
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala

Asematie 7
01300 Vantaa
Etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi

Puhelin 09 839 11